

Architectural and planning models of boarding schools: a comparative analysis of international and Ukrainian experience

Hanna Rud

*Master of Urban Construction and Management,
Leading Architect, BIP – PM LLC, Kyiv
<http://orcid.org/0009-0005-3591-8457>*

Abstract. *The theses provide a comparative analysis of the architectural and planning solutions for modern boarding schools. The research is based on the analysis of leading international practices (Great Britain, Canada) and recent domestic experience (Ukraine). The aim of the work is to identify and classify key architectural-typological models. The analysis identifies three main models: "traditional campus", "urban integration/reconstruction", and "modern multifunctional complex".*
Keywords: *boarding school, architectural typology, campus, comparative analysis, international experience.*

Архітектурно-планувальні моделі шкіл-пансіонів: порівняльний аналіз міжнародного та вітчизняного досвіду

Ганна Рудь

*магістр міського будівництва та господарства,
провідний архітектор ТОВ "БІП – ПМ", м. Київ
<http://orcid.org/0009-0005-3591-8457>*

Анотація. *У тезах проводиться порівняльний аналіз архітектурно-планувальних рішень сучасних шкіл-пансіонів. Дослідження базується на аналізі провідних міжнародних практик (Велика Британія, Канада) та новітнього вітчизняного досвіду (Україна). Метою роботи є виявлення та класифікація ключових архітектурно-типологічних моделей, що застосовуються сьогодні. В результаті аналізу ідентифіковано три основні моделі: "традиційний кампус", "міська інтеграція/реконструкція" та "сучасний багатофункціональний комплекс".*
Ключові слова: *школа-пансіон, архітектурна типологія, кампус, порівняльний аналіз, міжнародний досвід.*

В умовах реформування системи освіти та повоєнної відбудови в Україні значно зростає актуальність проєктування сучасних закладів освіти, що поєднують навчальну та житлову функції (шкіл-пансіонів). Формування нової освітньої мережі, зокрема в контексті реформи профільної школи 2027 року, вимагає глибокого розуміння світового досвіду та його адаптації до вітчизняних реалій. Вітчизняна практика проєктування таких закладів лише формується, що зумовлює необхідність систематизації та аналізу вже існуючих архітектурно-планувальних рішень. Метою даної роботи є проведення порівняльного аналізу міжнародного та вітчизняного досвіду проєктування шкіл-пансіонів для виявлення та класифікації їхніх основних архітектурно-планувальних моделей. Дослідження фокусується на методі кейс-стаді (case study), аналізуючи об'єкти за такими критеріями, як тип планувальної структури, функціональне зонування (зокрема, зв'язок "навчання-житло") та ключові архітектурні особливості.

На основі аналізу провідних закордонних та новітніх українських прикладів було ідентифіковано три основні моделі, що відрізняються підходами до організації простору.

Перша модель – "Традиційний кампус" (Traditional Campus) – яскраво представлена Eton College (Велика Британія). Ця модель характеризується історично сформованою, комплексною та часто замкненою структурою. Ключовою особливістю є організація проживання за принципом "Houses" (будинків) – ізольованих житлових корпусів, що формують малі спільноти. Архітектурно-планувальна структура часто побудована навколо внутрішніх дворів. Перевагою такої моделі є формування сильної ідентичності та психологічного комфорту завдяки відчуттю приналежності до малої спільноти.

Друга модель – "Міська інтеграція / Реконструкція" (Urban Integration / Reconstruction) – представлена таким закладом, як Earlscliffe College (Велика Британія). Її особливість полягає в адаптації існуючих (часто історичних) будівель у щільній міській забудові. Архітектура поєднує класичні форми з сучасними елементами та високим рівнем інклюзивності. Функціональні блоки (навчання та проживання) можуть розташовуватись у різних будівлях, але є об'єднаними безпечними внутрішніми переходами. Ця модель демонструє високу адаптивність до складного міського контексту.

Третя модель – "Сучасний багатфункціональний комплекс" (Modern Multifunctional Complex) – є найбільш поширеною серед нових об'єктів і представлена як міжнародними (Columbia International College, Канада), так і новітніми українськими прикладами (Білоцерківський корпоративний ліцей родини Шрайбер, "Ренесанс-ДІ"). Її характерними рисами є:

- сучасна архітектура (використання модернізованих фасадних рішень, великих площ скління, енергоефективних технологій);
- чітке функціональне зонування (на відміну від інтегрованої структури "традиційного кампусу", тут простежується чітке розмежування потоків та блоків – навчального, житлового, спортивного, що може бути реалізовано як у вигляді єдиного моноблоку, так і лінійної композиції з окремих корпусів);
- система "Total Care" (архітектура підтримує філософію повного догляду, де всі процеси (навчання, проживання, дозвілля, безпека) інтегровані в єдину контрольовану систему).

Для візуалізації відмінностей, згрупуємо проаналізовані об'єкти у порівняльну таблицю за виявленими моделями.

Таблиця 1. Компаративна матриця архітектурних моделей шкіл-пансіонів

Модель	Приклади	Тип планувальної структури	Зв'язок "Навчання-Житло"	Ключова перевага
Традиційний кампус	Eton College (UK)	Комплексна, замкнена, "Houses"	Інтегровані у "спільноту"	Ідентичність, психологічний комфорт
Міська інтеграція	Earlscliffe (UK)	Реконструкція історичних споруд	Зв'язані (безпечні переходи)	Адаптивність, інклюзивність
Сучасний комплекс	Columbia Int. College (CAN) ; Біла Церква (UA) ; "Ренесанс-ДІ" (UA)	Кампусна / Лінійна / Моноблок	Чітко зоновані (розмежовані)	Ефективність, безпека, "Total care"

Джерело: складено авторами на основі джерел [1, 2, 3, 4, 5].

Проведений порівняльний аналіз дозволив класифікувати світовий та вітчизняний досвід проєктування шкіл-пансіонів у три чіткі архітектурно-планувальні моделі: "традиційний кампус", "міська інтеграція" та "сучасний багатофункціональний комплекс". Аналіз показує, що не існує єдиного універсального рішення, а вибір моделі залежить від багатьох факторів: містобудівного контексту (історична забудова чи нове будівництво), масштабу закладу та його освітньої філософії.

Новітня українська практика (Білоцерківський корпоративний ліцей родини Шрайбер, "Ренесанс-ДІ") тяжіє до "Моделі 3", що є логічним з огляду на пріоритети ефективності, контролю безпеки та впровадження сучасних технологій. Проте, ця модель ризикує втратити переваги "Моделі 1", пов'язані з гуманізацією простору та формуванням міцних соціальних спільнот.

Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на синтез переваг виявлених моделей з метою розробки архітектурно-типологічних принципів, що поєднували б ефективність і безпеку "сучасного комплексу" з психологічним комфортом і гуманістичною спрямованістю "традиційного кампусу", адаптуючи їх до унікальних українських умов та викликів відбудови.

Список використаних джерел

1. Eton College : офіційний сайт. URL: <https://www.etoncollege.com> (дата звернення: 05.11.2025).
2. Earlscliffe : офіційний сайт. URL: <https://www.earlscliffe.co.uk> (дата звернення: 05.11.2025).
3. Columbia International College : офіційний сайт. URL: <https://www.cic-totalcare.com> (дата звернення: 05.11.2025).
4. Білоцерківський корпоративний ліцей родини Шрайбер URL: <https://www.sflyceum.com> (дата звернення: 05.11.2025).
5. Ренесанс-ДІ : приватна школа : офіційний сайт. (2023). URL: https://renaissance-di.org/boarding_school (дата звернення: 05.11.2025).

References

1. Eton College. (n.d.). Official website. Retrieved November 5, 2025, from <https://www.etoncollege.com>.
2. Earlscliffe. (n.d.). Official website. Retrieved November 5, 2025, from <https://www.earlscliffe.co.uk>.
3. Columbia International College. (n.d.). Official website. Retrieved November 5, 2025, from <https://www.cic-totalcare.com>.
4. Bilotserkivskyi Corporate Lyceum of the Shraiber Family. (n.d.). Official website. Retrieved November 5, 2025, from <https://www.sflyceum.com>.
5. Renaissance-DI. (2023). Boarding school: Official website. Retrieved November 5, 2025, from https://renaissance-di.org/boarding_school.